

familiei Houillé, nici aceștia, nici familia Reille nerămânând așa cum i-am văzut când scăpaseră atelajele. Comedie de limbaj care evoluează spre una de situații, *Doamne... ce măcel!* trimite, o clipă doar, memoria relaxată la *Ce nemaipomenită harababură!* de Ionesco, dar lucrurile se clarifică. Începutul, iarăși, te trimite cu gândul ba la *Cui i-e frică de Virginia Woolf* de Albee, dar numai pentru că urmează o vizită, dar și la *Cântăreața cheală* de, firește, tot Ionesco. Inutil să spun, cred, că acestea sunt trimeri întâmplătoare, repet, ale unei memorii relaxate. Îți recapeți echilibrul și revii într-o lume din Uniunea Europeană, guvernată de prejudecăți noi (*sic!*), de obicei vechi, dar azi trăim momentul fabricării unora noi, după care ce ne va mai opri să ne considerăm (iar!?) și oameni noi?

Lucian Giurchescu a făcut comedia aceasta delicioasă împreună cu scenograful său preferat, Puiu Antemir, costumele, simple și inspirate, sunt semnate de Anca Răduță. Păcat numai că această comedie de gust a fost exilată în sala Studio, când nimic nu o indica pentru acest spațiu, nefiind niciun spectacol experimental, niciunul foarte scurt, dar de asta spectatorul nu-și prea dă seama, cele două ore și ceva trec repede, nici piesa și nici spectacolul neavând lungimi sau burți.

Teatrul de Comedie București – *Doamne...ce măcel!* de Yasmina Reza. Regia: Lucian Giurchescu. Decor: Puiu Antemir. Costume: Anca Răduță. Cu: Tania Popa (*Veronique Houillé*); Marius Drogeanu (*Michel Houillé*); Delia Nartea (*Annette Reille*); Alexandru Conovaru (*Alain Reille*). Data premierei: 17 aprilie 2010.

Nicolae PRELIPCEANU

Creatorul de circ și muzică de cameră

După *Creatorul de teatru* la ACT, Thomas Bernhard apare și pe afișul Teatrului „Sică Alexandrescu” din Brașov, de data aceasta cu piesa *Puterea obișnuinței*, tradusă de Tino Geirun și pusă în scenă de Claudiu Goga. Scriitor austriac foarte cunoscut și jucat în lume, Thomas Bernhard (1931–1989) este aproape necunoscut în România. Piesele, dar și prezențele lui publice au stârnit o mulțime de scandaluri în timpul vieții scriitorului, cât și după moarte, prin testamentul care interzicea publicarea și reprezentarea operei sale în Austria. Principalul adevăr pe care l-a spus el în față concetățenilor săi a fost că sunt ipocriți și că, atunci când trăia el și scria, de pildă, ar fi fost mai mulți naziști în Salzburg, orașul unde a copilărit, decât pe vremea lui Hitler. Și trebuie să ne gândim că Haider nu apăruse încă.

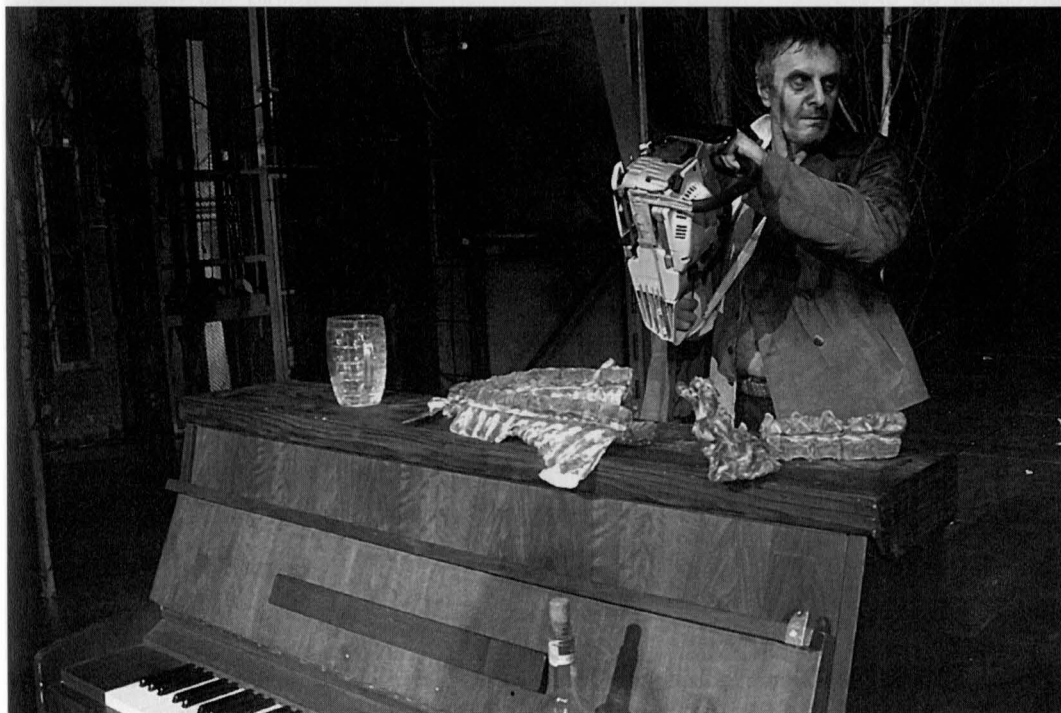
Puterea obișnuinței nu face excepție de la mizantropia cunoscută a scriitorului. Povestea directorului de circ care-și terorizează trupa să interpreteze perfect Cvintetul *Păstrăvul* de Schubert nu e una foarte accesibilă, cu atât mai mult cu cât însăși muzica de cameră nu este chiar cea mai accesibilă parte a muzicii clasice. Inovația pe care vrea să o prezinte Caribaldi (așa îl cheamă pe dictatorul director de circ) nu e la îndemâna oricui: jonglerul, dresorul, dansatoarea, clovnul să cânte la vioară, pian, violă, contrabas, el însuși, directorul, fiind interpretul părții violoncelului. Teroarea imprimată de Caribaldi micii trupe, în vederea spectacolului de la Augsburg, anunțat repetat, mai obsesiv decât Moscova în *Trei surori* de Cehov, transpare treptat, gradat, ajungând la paroxism înspre final, când lucrurile sunt scăpate de sub control și are loc chiar un fel de mică revoltă a angajaților circului. Să nu uităm că doi dintre ei, dresorul și dansatoarea, sunt nepoții directorului, ceea ce ar trimite, zice-se, la nepotismul – din nou zice-se – foarte răspândit în Austria. Spectatorul român, mai puțin obișnuit cu nepotismul altora, fiind sătul de al nostru, nu știu dacă va deduce asta din spectacol.

Claudiu Goga este și autorul decorului, exterior și interior în același timp, cu arbori și plane și elemente de mobilier, și instrumente muzicale, cele două violoncele, de care se

Virginia Itta MARCU

Mihai BICA

servește Caribaldi, creând o atmosferă artificială, tipică circuitului, dar mergând și dincolo de circ. Machiajul violent al personajelor dă chiar impresia unei lumi a morților, parcă toate acestea se petrec pe lumea cealaltă, cu niște oameni morți, care, vorba cuiva de demult, se mai plimbă, cu toate acestea, cu nerușinare pe stradă, mă rog, în cazul nostru în decor. La un moment dat, supușii lui Caribaldi apar în scenă cu capete de porci, inexpressive, așa cum pare a-i vedea cel care se silește, cu metode violente și desperate, să-i facă să atingă perfecțiunea acolo unde ei nu sunt în stare și nici nu doresc. Finalul spune chiar mai multe despre mizantropia lui Thomas Bernhard. Spectacolul desfășurându-se cu publicul pe scenă și cortina din sala propriu-zisă fiind trasă, în final, aceasta se ridică pentru a ne arăta, în stal, un număr de personaje cu capete de porci, care sunt spectatorii: asta e ceea ce crede creatorul de circ (căci ce altceva este Caribaldi?) despre cei pe care vrea să-i ademenească în sală. Nu-i vorbă că, aflăm incidental, la un spectacol avusese 24 de spectatori în sală, deci ura lui e simplu resentiment...

Costumele sunt, de asemenea, extrem de ciudate, ca din altă lume – lumea circuitului firește, dar mai mult decât atât, o lume pe care încearcă să o modeleze creatorul de circ și muzică de cameră și dă greș până la urmă, trezindu-se închis în proiectul său și nemai-putând nici evada pe acolo pe unde evadau angajații săi când nu-i mai suportau teroarea, într-o lume fumegoasă, care era... realitatea. Relația cu obiectele este și ea neobișnuită, totul marcând, cu fiecare replică rostită, cu fiecare mișcare în scenă, artificiu, lumea dintr-un dincolo care poate fi, cum spuneam, chiar moartea. Rolul directorului terorist e foarte greu de dus până la capăt. Marius Cordoș, unul dintre actorii de forță ai acestui teatru, l-a dus cu succes la final. Nu spun că la perfecțiune, dar s-a achitat, cu strălucire chiar pe alocuri, de rolul său. Dificultatea e, însă, mare și a trece la public această piesă nu e lucru ușor, dat fiind handicapul cultural pe care majoritatea chiar a celor obișnuți cu teatrul îl au în fața unui asemenea text, mai mult pentru inițiați.

Supușii au avut partituri mai mici, intervențiile lor fiind reduse din cauză că pe tot parcursul se exersează dictatura directorului. Remarcabilă Virginia Itta Marcu, în rolul *Jonglerului*, cu o prezență foarte puternică, și atunci când are ceva de spus, dar și atunci când, nemișcată și cu o expresie fixă pe chip, trebuie să-l urmărească pe, descrieratul până la urmă, director. În rolul *Dresorului*, Mihai Bica este mai din topor, mai fără nuanțe, ca un fel de animal sălbatic, dresat el însuși, care se revoltă în spatele celui care-l supune și nu mai are curajul să dea ochii cu el decât beat criță, astfel încât să fie eliminat cu scârbă și repetiția la cvintet să se anuleze. Nepoata, dansatoarea, care trebuie să cânte la violă, fiindă dresată până la a deveni un fel de păpușă mecanică, este în spectacol Maria Gârbovan, căreia i-a reușit foarte bine rolul, inclusiv mișcărilor mecanice la care o obligă directorul și antrenorul ei și al tuturor, inclusiv răsul forțat, ca de mecanism dereglat, atunci când directorul îl cere. Gabriel Costea, în rolul *Clovnului*, extrem de mobil și de expresiv, și când e supus și când, toți schițând mica lor mișcare de revoltă, se revoltă și el, cu teamă și doar pentru scurt timp.

Spectacolul, greu, durează 105 minute, cu pauze minime pe loc, dar nu ai când, ca spectator, să te plictisești, existând tot timpul câte ceva care să te solicite: o mișcare, o idee, o vopsea roșie izvorând din podea o clipă, ca-n filmele de groază de altădată, până la sânge, cum vrea dictatorul. O lume artificială și morbidă, din mijlocul căreia țâșnesc din când în când două trei note din cvintetul lui Schubert, scârțâite cu greu de actori, și câteva acorduri, corecte, în pauzele pe loc.

Teatrul „Sică Alexandrescu“ Brașov – Puterea obișnuinței de Thomas Bernhard. Regia și decorul: Claudiu Goga. Costumele: Lia Dogaru. Coregrafia: Elena Zamfirescu. Cu: Marius Cordoș (Caribaldi); Virginia Itta Marcu (Jonglerul); Mihai Bica (Dresorul); Gabriel Costea (Clovnul); Maria Gârbovan (Nepoata) și Măriuța Cătănoiu, Elena Drăgan, Letiția Podar, Monica Ilyeș, István Szép, Ioan Morar, Csabay Mihály. Data premierei: 18 aprilie 2010.

Marius CORDOȘ și Maria GĂRBOVAN